

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом свецем и данима ива недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врт оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на нијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

С а м о в л а ш њ е.

У нашој отаџбини отпочело је већ у велико самовлашће, апсолутизам. Влада се против закона и устава. Видимо неке краљевске комесаре са пуном влашћу, видимо министарске наредбе, које одређују оно, што би могао и смео само сабор. Ово је почетак, а шта ћемо на том путу дочекати — видећемо.

Па опет ово управо није почетак. Почетак је био много раније. Сад смо стављени ван закона сви, а пре смо били ван закона само ми немађарски народи, нарочито ми Срби.

Пре неколико година (1903.) изашла је н. пр. краљевска резолуција, која је самовласно одредила да се промени цел Текелијиног фонда. Па је изашла за тим одлука, којом се одузима Текелијин фонд испод управе наших целокупних народних црквених фондова.

Саборски одбор је чинио све, што је могао. Он није пристао на оно, што се не оснива на закону. Па доцније није хтео да изда Текелијин фонд, већ су га насилно узели.

У држави беше све мирно, као да се није ништа догодило. Ни на сабору, ни иначе у престолничким новинама нико не рече ни речи. Као да се то није тичало држављана Угарске.

Не може се рећи, да је ствар била непозната мађарским политичким круговима. — У оно време је Јаша Томић издао на мађарском језику књижицу, у којој је изнео ту ствар и упозорио на то, шта ће бити, ако политички кругови Угарске мирно трпе, да се влада краљевским резолуцијама, на место да то буде законитим путем.

Тада је Јаша Томић писао ово:

„Посред српске народне црквене аутономије у Угарској, пала је као бомба једна краљевска резолуција. Комађе те резолуције ушло је дубоко у месо аутономије.

Ко мари за то?!

Нико. И не тиче се то никог! Давно се изгубио понос, а изумрла је мушка храброст! Исчезле грађанске врлине а поставила је свест о праву.

Свест?! Можемо ли и да говоримо о свести?!

Гледао сам стадо оваца, кад из њега издвајају једну да је заклъу. Шта можете да тражите од овце? Па опет, стадо се узбуни и ускомеша.

Гледао сам народе и читао о њима, како су успламтели, када се и оном најмањем дира у право. И гледао и читао, како из тога ничу државна питања.

Но све је то само — било...

Данас скоро нико и не осећа, шта значи то, кад се каже: Ту је неправда! Само кад њега не дара. А не зна кад се појави вул, да су у опасности сви,

и да сутра прекутра може доћи на сваког ред.

Данас је једна неправедна краљевска резолуција ударила по сред српске народне црквене аутономије, а ко зна где ће ударити сутра прекутра. Ја знам. А знаћете и ви други ако промислите.

Али ми живимо у уставној земљи. За краљеву резолуцију одговорна је само одговорна влада. Па то и јесте оно. Министар-председник је саопштио ту краљеву резолуцију, он ју је и издејствовао. Там горе!

Догодило се оно, што се морало догодити. Уставност Угарске нису довољно бранили они, којима је та уставност вазда била на устима. А ми? Ми се не радујемо краљевим резолуцијама и „пуновласним комесарима“. Не радујемо се, јер тај гром погађа и нас.

На прагу смо велике, опште невоље. Није време да се светимо. Ми морамо као слободумни људи стати у одбрану слободе. Морамо се борити против тираније. А уверени смо, да ће нас општа невоља зближити. И морамо тражити самосталност наше отаџбине, јер робови и полуробови не могу бити праведни.

Искрено желимо, да из овога апсолутизма ускрене слободна Угарска, у којој ће бити призната равноправност и слобода свима народима. Но за то се треба и борити. А ми смо тврдо уверени, да ће то наш народ учинити. Он неће, не може и не сме стати у службу самовласти, тираније, апсолутизма. Најмање се сме дати подмитити са неколико чиновничких места, или ма каквим ситницама и обећањима. Слобода нам мора бити више свега. Не слободна домовина, не може да задовољи никога, па ни нас.

Договори на Реци.

Никад се још нису састали Срби и Хрвати из тако разних крајева, као ово дана на Реци. Зато је тај састанак догађај од неизмерне важности. А колико му придаје важност онај једнодушан закључак, да су се Срби и Хрвати из Хрватске и Славоније и Далмације споразумели на основи равноправности и да ступају у преговоре с Мађарима као целина.

Скоро шест дана трајала су договарања и саветовања. Људи се састали после векова први пут онако, те је било много да се пита и много да се каже. Та дуга саветовања дала су повода некојим противничким новинама да пишу, како се договор развишао без успеха.

Ми смело можемо рећи, јер знамо, да је то неистина. Постигнут је у свему споразум, а ако владини листови у Угарској и Хрватској и Славонији нису задовољни, то разумемо.

Но то не треба наш свет ни најмање да буни, шта више треба да га радује.

Изборно кретање у Хрватској и Славонији.

Из хртковачког среза.

Код нас су наступиле прилике, које не постоје ни у Старој Србији и Македонији међу Турцима и Арнаутима. Влада дршће од стра, да на идућем избору не пропадне злогласни неспушвач југоисточног Срема, красна перјаница владине странке др. Јован Шевић, па бодрим оком пази на све чланове радикалне странке, пратим сваки корак и употребљава оружану силу, где год неко у народу поведе реч о избору посланика. Како се угушује слобода и слободна реч, показате најбоље ова два примера.

Од кратког времена бави се у своме родном месту Буџановцима др. Алекса Ивић, студент филозофије у Бечу, а четвртка оде он на позив приређивача у Брестач на народну забаву. Ову забаву су приредили сељани и програм јој је лепо исплао, а после програма наступи весеље. Изазван од народа уста не др. Ивић да наздрави Брестачанима, но чим се он подигао, отрчи брестачки парох и јави натарошу, а натарош дојурји као без душе, сав позеленео и потресеним гласом повиче: „Г. докторе, ја вам забрањујем да овде држите здравицу!“ На ово се подсмехне др. Ивић и натарошу и његовој забрани, што је тако распалило натароша, да је цицећи заповедио сержанима, нека насилно од стране др. Ивића. Сад се ускочеба сав присутан народ. Огорчење и узрујаност су постојали све већи и већи и испред разљућеног народа мораше доше устукнути и сержани и натарош, који је као Хрват из белог света дошао у чисто српско село, да угушује реч оних, који су поникли из овог народа. Др. Ивић је после тога наставио мирно своју здравицу.

Други се пример догодио и опет са др. Ивићем у Грабовцима. Отишао је тамо у госте код г. пароха Вељкова прошле недеље и гостећи се састане се са њих 10—15 сељана поведе реч о изборима. Мало време за тим постојало кад се на вратима укава грабовачки полицијски комесар и јави, да др. Ивића коме началник у општинску кућу. Др. Ивић поручи преко комесара началнику, нека он дође к њему, ако има што с њим. Комесар однесе ову поруку началнику, али се кроз 5—10 минута врати водећи собом два оружника, који са напуњеним пушкама позову др. Ивића, да у име закона иде за њима, иначе ће силу употребити. Пококривши се сили дође др. Ивић у општинску кућу (праћен комесаром и оружницима) и ту запита началника, зашто га је

звао и то на овај начин. Началник одговори, да га је позвао у име закона. „У име ког закона се мирни гости грабовачки морају оружницима дотерати у општинско звање? Где је члавак законски, који то захтева?“ повиче Ивић. Збуњен началник промуца дру Ивићу, нека иде котарском предстојнику у Руму и нека њега пита у име ког закона се ово догађа. Но др. Ивић одговори, да он нема ништа с предстојником већ с началником грабовачким и оружницима знају за наредбу началникову а не предстојникову, на које началник одговори, да је све ово учинио по вишој заповести и да по тој заповести мора оружаном силом одстранити др. Ивића са земљишта општине грабовачке. И већ је било све спремно, да се ово изврши. Началник је неко ропско створење владино, који је, као и натарош грабовачки, додијао и Богу и људима, али их одржава власт, јер извршавају слепо сваку њену наредбу, па ма та наредба ишла и против народа. Видећи началник, да се народ с поља свејаче гомила одустане на интервенцију домаћина Ивићевог од своје намере и пусти др. Ивића поново међу народ. Др. Ивић је пробавио после тога још 3—4 сата у Грабовцима међу народом, али су натарош и началник, заплашени његовим бављењем, сваки час пожуривали његов одлазак.

Ето, тако се пашује у хртковачком срезу! Тако власт чува др. Шевића и заштићава његову „омиљеност“ у народу. Али народ поручује дру Шевићу и владиној странци, да нема те силе, да су слаби бајонети, да ни топови нису ништа, кад народ једном дође до свести. А народ у хртковачком срезу је прогледао, упознао је скроз и скроз др. Шевића, тог изрода српског, који за двадесет година посланиковања није ништа друго учинио, него је само израдио, да се сагради један друм, али и тај друм води покрај његовог салаша и док се Шевић вози на господским кочијама по калдрми, дотле сиротиња у Грабовцима и осталим местима пропада у силном благу. Народ је прогледао и дошао до свести и кад избори настану, неће више гласати за човека, кога препоручује натарош, предстојник и други владини чиновници, него ће листом гласати за народњака, листом ће гласати за кандидата српске народне радикалне странке. А силницима данашњим довикује српски народ хртковачког среза, да је свака сила за времена!

Србин радикал.

К р и з а.

По закључку посланичке куће у седници од понедељника требала се у среду пре подне одржати саборска седница, јер

посланичка кућа није хтела да прими од Њирија, као краљева комесара, краљев отпис о распштању сабора, те тако ово није ни увела на знање. У смислу тога закључак дао је саборски председник Јуст излепити објаве о тој седници. Ове објаве је полиција узаптила. У среду пак пре подне била је опет извешана, а ко би спречи посланицима, да се саборске седнице, јер се бојала, да ће посланици можда иван саборнице се скупити, да одрже саборску седницу. Међутим све се ово показало као непотребно, јер су удружене опозиционе странке још дан пре биле решиле, да неће држати седнице. У том свом рашењу наводе за разлог то, што је оружана сила после саборске седнице од недељника посела саборницу, оданде истерале саборске чиновнике, потпредседнике, домаћина и што оружана сила и данас чува саборске просторије, да у њу не уђу посланици, а у то је војничка власт изјавила у званичном листу, да ће силом спречити одржање заказане седнице. Са ових разлога неће ићи на седницу, али протестују против насиља.

У уторак у клубу либералне странке говорио је њен вођа, гроф Стеван Тиса о данашњим политичким приликама. У своме говору, који је два сата трајао, осудио је Тиса поступање владине коалиције. Коалицију криви, да је без оправдане потребе, а без потребне снаге изазвао круне и народа. По свему види се, да је хтео да оправда политику своју и либералне странке. Изјавио је, да се придржава досадашње своје политике, нарочито програма одбора деветорице. Ако пак наступи апсолутизам, он и либерална странка бориће се против овог и настојаваће, да се уведу уставни одношаји. — Либерална странка издаће проглас на народ.

Потврђен избор пароха у Сомбору

У јучерашњој конзисторијалној седници епархије бачке потврђен је г. Ђорђе Павковић за пароха у Сомбору, пошто ни с које стране протест није уложен. Сомборци тако и Брестовчани, Стапарци па и Деровчани као и многи остали лични и начелни пријатељи Ђ. Павковића спремају се да дођу на посвећење његово, које ће као што смо извештени бити у другу недељу.

Забава у Пачиру.

Јављају нам из Пачира: Од како је Пачир насељен (налази се близу Темшара) још никада није у њему приређена српска забава. Али сад на Сретње Господње 2. (15.) фебруара заузимањем г-ђе Даринке Црквењакове учитељице, приредила је овдашња омладина забаву са дилетантском представом. Приказана је Трифковићева шаљива игра у 1

чину: „Честитам“, и „Преки лек“ од Калића. Чист приход намењен је у корист школске књижице. — Можете мислити како су овдашњи Срби радовали се тој првој српској забави. Посета је била врло добра. Дошли су из оближњих места, а било је доста и иновераца. Срце нам је и грало од радости узивајући у тој лепој српској забави. Прихода је било заједно са 16 К. 20 пот. прилога К. 185-80 — од тога је остало чистих 57 К. и 66 пот.

Један Пачирац.

Не играј се оружјем.

На Сретеније десно се у Кули, у Бачкој, несрећан случај са непажњом. У гостиони код Гавре Дамјанова, где свецем и недељом игра коло, седела су у засебној соби три ондашња момка Лаза Прекајац, Рада Влашки и Стеван Ачански, те су се весело разговарали и пијуккали. Лаза Прекајац и вади у шали револвер, те се њиме играо и опет из шале напери на Стеву Ачанског. Револвер случајно опали и кугла погоди Стеву између левог ока и носа и дубоко му се зарије у главу. Стеван одмах падне на земљу и после једног сахата издахне. Стеван је био један од најбољих и поштенијих момака у месту и пре кратког времена се био оженио. Сада га уз остареле родитеље оплакује и скоро доведена љуба, а Лаза ће ускоро одговарати пред судом за своју непромишљену и непамятну шалу.

Доказао им.

У Њујорку се налази сада чувени талијански оперски певач Карусо, који гостује у Америци. Ових дана је имао он у ондашњој једној банци да прими новац, који му је чеком послат. Кад је отишао у банку да прими новац, благајник је тражио од њега да му исправама докаже да је он збиља Карусо. Карусо не имајући при себи никаквих исправа, труд се да докаже благајнику, како њему није познана и каква исправа, да га сви познају и да је он збиља лично Карусо. Но сав му је труд у таквом доказивању узалудан био. Кад је он видео да благајник никако не попусти и да збиља без доказа неће да му новац исплати, а он у један мах дође на сретну мисао. Не часећи ни часа, он одмах запева романсу из „Тоске“. Још одмах после првих тонова благајник се лати новца ради исплате. Али Карусо је отпевао романсу до краја на највеће увесељавање три стотине чиновника, који су се на глас песме, стекли у благајну. Кад је Карусо романсу свршио, захорило се из три стотине грла: „живео“, а Карусо се весео поклонио и подигао новац и сав сретан што им се исказао и доказао ко је, оде поново учтиво им се поклонивши, а чиновници га са бурним: „живео!“ испрате.

Време.

Према телеграфском извештају од 7. фебруара може се очекивати на западу на многим местима киша.

Т р г о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 21. фебруара. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 13 кр. 35 пот до 13 кр. 50 пот.
Раж средње каквоће 13 кр. 25 п. до 13 кр. 30 п.
Жечам за храну 14 кр. 15 пот. до 14 кр. 75 пот.

Зоб прве каквоће 15 кр. 60 пот. до 15 кр. 80 пот.
Зоб средње каквоће 15 кр. 40 пот. до 15 кр. 50 пот.
Кукуруз домаћи 13 кр. 55 пот. до 13 кр. 75 пот.
Термини.
Жито за април 1906. 16 кр. 90 пот до 16 кр. 92 пот.
Жито за октобар 16 кр. 80 п. до 16 кр. 82 пот.
Раж за април 1906. 13 кр. 78 пот. до 13 кр. 80 пот.
Кукуруз за мај 1906. г. 13 кр. 92 п до 13 кр. 94 пот.
Кукуруз за јули 14 кр. 10 пот. до 14 кр. 12 пот.
Све од 100 кр.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. — пот.
20 марака (у злату) 23 кр. — пот.

ЛИСТАК.

Где је срећа?

— Veniczkyné Bajza Lenke. — (Наставак.)

— Како? Да ли је то истина!

Ви сте се одлучили оставити ваш лепи мали стан, жртвоваћете вашу слободу целог дана? Јер знајте, ја сам тиранин и кога волим, хоћу да је увек остаете овде.

— И ово примам са захвалношћу, па, ако госпођица дозволи сасвим ћу се доселити.

— Та ово је прави глас радости за мене, која сам тако рећи увек сама. Дођите, дођите ми што пре. И мој отац биће вам захвалан, који ми већ тако давно тражи младу другарицу.

— Ако желите, сутра у ово доба, бићу код вас.

— Ово је дивота! Али молим вас реците ми, шта вас је нагнало да се тако брзо решите, кад јуче још, ни чути не хтедохте о томе.

— Јуче! сасвим несвесно викну Милка. И у овој једној речи било је толико бола, одрицања и јада, да је Смилка изненађено, јонемивши управ очу на дивно лице своје другарице.

— Шта се догодило од то доба? запита тихо, као да се бојала, да ће јој још више бола задати.

— Ништа особито, а за мене ипак све, све што ми је на овом свету мило било.

— Јуче ми рекосте, да сасвим сама стојите у свету.

— Своје родитеље не познајем. Одржали су ме странци као нахоче.

— Ово је немилостива судба, јер не можете ни оплакати, ни поштovati родитеље, који тако рђаво поступају са својим дететом.

— Ваљда су били јако сиромашни.

Смилка је гледаше са саучешћем. Дакле, какав тузан догађај, какво разочарење довело вас је да се решите к мени доћи, запита је чисто невесело.

— Не, одговори живо Милка. Није разочарење. И данас верујем у све оно, у чега сам и јуче веровала, својеволјно одричем се свега доброга, свега што ме је годинама успављивало у нади, да ћу сретна бити. Ни сама не знам да ли добро чиним. То ће последице показати. Снаге имам за све... и ако госпођица жели сутра ћу овде бити. — — —

И заиста, тако је учинила као што је рекла и на чега се оне бесане ноћи решила. Идућег дана, већ је у Јакшићевој кући становала, на велику радост Смилкину, тога размаженог детета, чија није ни једна жеља остала неиспуњена.

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Стигли 8. фебруара.

К р и в а.

Будимпешта. Генерал мајор Њири отпутовао је из Будимпеште, јер је своју мисију свршио. Војска која је била пред саборницом после подне је повучена, остала је само полиција.

Будимпешта. Баџи су демонстровали и више их је рањено сабљима а озлеђени су штаповима инспектор Фашинг и један констабл.

Будимпешта. Руднаја је саввао варошску седницу за суботу, да се објави краљевски рескрипт о његовом именовању за комесара.

П О З И В

на

== VII. редовну ==

главну скупштину

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ У МОШОРИНУ

(удружење са Мошоринском одговорношћу), која ће се одржати дана 22. фебруара (1 марта) 1906. године после подне у задружном стану са овим дневним редом:

1. Избор перовође и два члана за оверовљење скупштинског записа.
2. Извештај управног и надзорног одбора о своме раду, прегледање рачуна за 1905. годину и давање опроснице управном и надзорном одбору и пословођи.
3. Избор управног одбора.
4. Избор надзорног одбора.
5. Избор заступника и заменика му за главну скупштину савеза и централне касе.
6. Евентуални предлози.

У Мошорину 5. (18) фебруара 1906. г.

У П Р А В А.

I. 175 1—1

ЗА МОЈУ ОВДАШЊУ
МОДНО-МАНУФАКТУРНУ ТРГОВИНУ
ПОТРЕБУЈЕМ

2 СТАРИЈА ПОМОЋНИКА.

Исти морају бити самостални ваљани продајци, да су способни да репрезентирају, да потпуно говоре немачки и мађарски. Оферти, преписи сведочебе (које се неће враћати) и референције имају се упутити на

Јована Поповића
Паја Кифус
у Вуковару.

I. 176 1—3

НОВО-ОТВОРЕНА

КОНФЕКЦИОНА РАДЊА

ПАНТЕ СПАИЋА

У Н. САДУ

Дунавска улица бр. 36. у кући г. Арсе Пајевића књижара

препоручује велики избор готове одеће за женске конфекције за госпође и госпођице. I 1117 70—70

Цене јефтине и утврђене.

ОГЛАС.

Потписани потребује једног помоћника ципеларске или папучарске струке, који може одма ступити — нег се пријави

АЦИ ТОМАШИЋУ

I. 178 1—1 ципелару у Жабљу (Бачка.)